

LUNDS UNIVERSITET
Samhällsvetenskapliga fakulteten

SAVV001 Från välfärdsstat till välfärdssamhälle? 7,5 hp

SAVV001 *From a welfare state to a welfare society? 7.5 credits*

1. Fastställande

Kursplanen är fastställd av Socialhögskolans institutionsstyrelse 2014-01-29.

2. Allmänna uppgifter

Föreliggande kurs ges inom ramen för den Nationella forskarskolan i socialt arbete. Kursen kan ingå som en del i en doktorsexamen i socialt arbete. Kursen ges på svenska.

3. Mål

Efter genomgången kurs ska studenten visa

Kunskaper och förståelser

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av teorier och forskningen om välfärdsstat och välfärdssamhälle
- visa en fördjupad förståelse av betydelsen av dessa teorier och deras empiriska bidrag för forskning inom socialt arbete

Färdigheter och förmågor

- visa förmåga till att självständigt presentera, kritiskt granska samt diskutera aktuella teoretiska och empiriska bidrag som belyser tematiken runt välfärdsstat och välfärdssamhälle

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- mot bakgrund av för kursen genomförda moment visa prov på intellektuell självständighet

4. Innehåll

Kursen behandlar om och i så fall hur det pågår en förändring av den svenska modellen: från en välfärdsstat där det offentliga är den helt dominerande aktören, till ett välfärdssamhälle med en fortsatt gemensam finansiering men med en mångfald av utförare; en situation där ideella och frivilliga aktörer kan komma att spela en större roll som serviceproducenter och där den enskilde individen förväntas ta ett ökat ansvar för sin välfärd.

Kursen är uppdelad i två övergripande moment som behandlar denna spänning mellan en välfärdsstatlig organisering av välfärd och en organisering som bygger på välfärdssamhället som princip.

I det första momentet presenteras kortfattat hörnstenarna i den svenska modellen (tilltron till socialförsäkringarna och de socialpolitiska systemens uppbyggnad, det specifika samhällskontraktet mellan stat och individ och kompromisserna mellan olika grupper och intressen.). Dessa diskuteras framför allt i ljuset av aktuell samhällsutveckling såsom individualisering, europeisering samt demografiska utmaningar. Föreläsningar inom ramen för detta moment kommer specifikt att adressera statsindividualismen, vilken relevans EU har för förändringsprocesser i den svenska välfärdsstaten samt den ökande klyftan mellan medborgarnas växande anspråk och statens handlingsutrymme. Förståelsen av dessa diskussioner fördjupas genom att de ställs i ljuset av internationell teoriutveckling inom välfärdsforskningen. Exempelvis kommer aktuell forskning och teoriutveckling runt begrepp som social investment state och social investment paradigm introduceras och relateras till en tidigare förståelse av välfärdsstatsregimer, välfärdsmix och den specifika svenska modellen. Här diskuteras också medborgarskapet och dess förändrade betydelse.

I kursens andra moment konkretiseras dessa övergripande teman i relation till tre områden som är centrala för forskningen i socialt arbete: a) Det första området rör en utveckling från att bygga till att förvalta välfärden där termer och begrepp som New Public Management, evidensbaserad, uppföljning och kontroll är centrala. b) Det andra området behandlar frivilligorganisationernas och de anhörigas återintåg på scenen som både förstärkt röst och samtidig aktör - inte sällan på det offentliga uppdrag eller i samspel med det offentliga. c) Det tredje området behandlar i vilken mån som dessa förändringar i välfärdsstatens och socialpolitikens uppbyggnad har påverkat ”utsatta grupper”, ofta beroende av välfärdsstaten för ekonomiskt stöd och service.

5. Undervisning och examination

Undervisning inom ramen för kursen planeras enligt följande. Föreläsare och studenter kommer att träffas på två inplanerade internat under våren 2014. Det första internatet kommer att behandla moment ett och det andra internatet moment två, som angivet ovan. Vid varje internat varvas föreläsningar med seminarier. Föreläsningar ges av både kursarrangörer samt inbjudna gästforskare med specifik kompetens inom relevanta områden för kursens genomförande. Alla

föreläsningar följs av ett seminarium då aktuell litteratur samt analytiska perspektiv diskuteras av både föreläsare och deltagande studenter. Vid det andra internatet bereds möjlighet för deltagande doktorander att presentera idéer och utkast till kurspaper.

Kursen bygger i hög grad på kursdeltagarnas egen kunskapsinhämtning och studenter förväntas aktivt förbereda sig inför varje internat genom att på förhand tillägna sig den aktuella litteraturen för kursen. Deltagande studenter kommer att få ett särskilt ansvar för driva diskussion under utvalda seminarier.

Examination sker enligt följande. Doktorander ska efter de avslutade undervisningsmomenten författa ett kurspaper omfattande ca 10-12 sidor som visar att de uppnår för kursen uppställda mål. Syfte och föremål för behandling i kurspaper formuleras självständigt, men ska behandla för kursen relevanta teman samt angiven litteratur. Doktorander ska även ge kommentarer på ett utvalt kurspaper av annan deltagare på kursen som ett led i att bli godkänd på kursen. Kommentarer på kollegas uppsats sammanfattas och lämnas in till kursledningen. Alla studenter kommer att få individuella skriftliga kommentarer till sina kurspaper från kursledningen. Därutöver ska studenter aktivt delta i de seminarier som är en del av kursens utformning. Tid för omexamination avtalas med kursledning.

6. Betyg

Som betyg för kursen anges godkänt eller underkänt. För betyget godkänd krävs att studenten uppfyller de lärandemål som angivits för kursen. Vid kursens start informeras studenterna om kursplanens lärandemål samt om betygsskalan och dess tillämpning i kursen.

7. Förkunskapskrav

Sökande måste vara antagen som forskarstuderande inom ett socialvetenskapligt ämne. Då kursen ges inom ramen för den nationella forskarskolan i socialt arbete fattas beslut om antagning i samråd mellan den nationella forskarskolan samt kursansvariga.

Forskarstuderande som är antagna vid institutioner som medverkar i forskarskolan kommer att ges företräde.

8. Litteratur

Arts, W. & J. Gelissen (2002), 'Three worlds of welfare capitalism or more? A state-of-the-art report', *Journal of European Social Policy*, 12(2):137-158)

Bambra, C (2006), 'Decommodification and the worlds of welfare revisited', *Journal of European Social Policy*, February 2006, 16(1):73-80)

- Beresford, Peter & Croft, Suzy (2001) "Service Users Knowledges and the Social Construction of Social Work", *Journal of Social Work*, 1(3) pp. 295-316
- Berggren Henrik & Lars Trägårdh, (2010), "Pippi Longstocking: The Autonomous Child and the Moral Logic of the Swedish Welfare State", i Helena Matsson and Sven-Olov Wallenstein (eds.), *Swedish Modernism: Architecture, Consumption and the Welfare State*. London: Black Dog Publishing.
- Berggren Henrik och Lars Trägårdh, (2010), "Social Trust and Radical Individualism: The Paradox at the Heart of Nordic Capitalism" in *The Nordic Way*. Global Utmaning: Stockholm.
- Cantillon, B. & W. van Lancker (2013), 'Three Shortcomings of the Social Investment Perspective'. *Social Policy & Society*. 12, pp. 553-564
- Diamond, Patrick och Liddle, Roger (2012). 'Aftershock: the post-crisis social investment welfare state in Europe', i Morel, Nathalie, Bruno Palier och Joakim Palme. *Towards a social investment welfare state – Ideas, policies and challenges*. Bristol: The Policy Press
- Esping-Andersen, G. (1999), 'Social Risks and Welfare States', KAP 3, i Esping-Andersen, *Social Foundations of Postindustrial economies*. Oxford: Oxford University Press.
- Ferrera, M. (2008), 'The European Welfare State: Golden Achievements, Silver Prospects'. *West European Politics*. 31:1-2, 82-107.
- Hemerijck, A. (2013), 'Welfare state Calibration as Social Learning' (CHAP 4), IN: A. Hemerijck, *Changing welfare states*. Oxford: Oxford University Press.
- Hemerijck, Anton (2012), 'Two or three waves of welfare state transformation?', i Morel, Nathalie, Bruno Palier och Joakim Palme. *Towards a social investment welfare state – Ideas, policies and challenges*. Bristol: The Policy Press
- Henriksen, Lars Skov & Bundesen, Peter (2004) "The Moving Frontier in Denmark: Voluntary-State Relationships since 1850", *Journal of Social Policy*, 33, 4. pp. 605-625.
- Jegermalm, M. & Jeppsson Grassman, E. (2012) 'Helpful citizens and caring families: Patterns of informal help and caregiving in Sweden', *International Journal of Social Welfare*, vol. 21, pp. 422-432.
- Jegermalm, M., & Sundström, G. (2014). 'Stereotypes about caregiving and lessons from the Swedish panorama of care', Accepted for publication in *European Journal of Social Work*.
- Jeppsson Grassman Eva och Svedberg Lars (2007), 'Civic Participation in the Welfare State: Patterns in Contemporary Sweden', IN: L. Trägårdh (red.) *State and Civil Society in Northern Europe: The Swedish Model Reconsidered*. New York: Berghahn Books, sid 126-164.
- Jeppsson Grassman, E., & Whitaker, A. (red.). E. (2012)., *Åldrande och omsorgens gestaltningar. Mot nya perspektiv*, Lund: Studentlitteratur. (Kapitel 1-5, 120 sidor)

Johansson, H. (2008) ”Esping-Andersen och välfärdsstatsregimer”, KAP 9 i Johansson, H. *Socialpolitiska klassiker*. Malmö: Liber.

Johnson, Björn (2006) ”Brukarinflytandets utveckling i den svenska narkotikapolitiken 1965-2004”, *Statsvetenskaplig tidskrift*, vol 108, nr 1, s. 39-60.

Lars Trägårdh and Lars Svedberg, “The Iron Law of Rights: Citizenship and Individual Empowerment in Modern Sweden” in Adalbert Evers och Anne-Marie Guillemard (eds.), *Social Policy and Citizenship. The Changing Landscape*. Oxford: Oxford University Press. 2012.

Lars Trägårdh, “Rethinking the Nordic welfare state through a neo-Hegelian theory of state and civil society.” In *Journal of Political Ideologies*, 15: 3, 227—239. 2010.

Lars Trägårdh, ”Den dumme svensken och allemansrättens magi.” I Lars Trägårdh (red), *Tilliten i det moderna Sverige. Den dumme svensken och andra mysterier*. Stockholm: SNS förlag, 2009.

Lars Trägårdh, ”Det civila samhällets karriär som vetenskapligt och politiskt begrepp i Sverige” in *Tidskrift för samfunnsforskning* 4, 2008.

Lars Trägårdh, ”Från folkrörelse till civilsamhälle: Staten och samhället i det moderna Sverige” i Johan von Essen (red.), *Det svenska civilsamhället – en introduktion*. Stockholm: Forum för Frivilligt Socialt Arbete. 2010.

Lundström Tommy och Svedberg Lars (2003). The Voluntary Sector in a Social Democratic Welfare State – The Case of Sweden. *Journal of Social Policy*, 32,(2), sid 217-238.

McAdam, Doug & Scott, W. Richard (2007) “Organizations and Movements” in Davis, G.; McAdam, D.; Scott, W.R. and Zald, Mayer (Ed.) *Social Movements and Organization Theory*, New York: Cambridge University Press. p. 4-40.

Meeuwisse, Anna (2008) “Organizational Innovation in the Swedish Welfare State”, *Critical Social Policy*, Vol 28, No.2. s. 187-210.

Meeuwisse, Anna (2012) ”Den ömsesidiga hjälpens potential” i Jenner, H. & Ljunqvist, I. (red) *Hjälpande möten i vård och omvärld – brukare, praktiker och forskare reflekterar*, Stockholm: Liber.

Meier Jaeger, M. & J. Kvist (2003), Pressures on State Welfare in Post-industrial Societies: Is More or Less Better?, *Social Policy & Administration*. Vol. 37 Issue 6,

Morel, N., B. Palier & J. Palme (2012), ‘Beyond the welfare state as we knew it?’ (CHAPTER 1), IN: Morel, Palier & Palme (eds.), *Towards a social investment welfare state? Ideas, Policies and Challenges*. Bristol: Policy Press.

Morel, N., B. Palier & J. Palme (2012), ‘Social investment: a paradigm in search of a new economic model and political mobilization’ (CHAPTER 14), IN: More, Palier and Palme

(eds.) *Towards a social investment welfare state? Ideas, Policies and Challenges*. Bristol: Policy Press.

Mustafa, Omar (2013) "Det muslimska civilsamhället och staten", i Trägårdh. L.; Selle, P.H Henriksen, L-S. & Hallin, H. (red.) *Civilsamhället klämt mellan stat och kapital*. Stockholm: SNS Förlag.

Powell, Martin och Barrientos, Armando (2004), "Welfare regimes and the welfare mix", *European Journal of Political Research*: Vol 43, s.83-105

Power, M. (2010), *Organized uncertainty. Designing a world of risk management*. New York: Oxford University Press. (280 s.)

Qvarsell Roger (1993). 'Välgörenhet, filantropi och frivilligt socialt arbete – en historisk översikt'. I SOU 1993:82, *Frivilligt socialt arbete. Kartläggning och kunskapsöversikt*. Rapport av Socialtjänstkommittén, sid 217-241.

Scaramuzzino, Roberto (2013), *I statens tjänst. Så påverkas invandrar organisationer av politiska krav och förväntningar*. Rapport från Sektor 3 – tankesmedjan för det civila samhället.

Shore, C. & Wright, S. (2000), 'Coercive accountability. The rise of audit culture in higher education'. In Strathern, (ed.) *Audit Cultures. Anthropological studies in accountability, ethics and the academy*. London: Routledge. (32 s.)

Svedberg Lars (2005). 'Det civila samhället och välfärden – ideologiska önskedrömmar och sociala realiteter'. IN:E. Amnå, *Civilsamhället – några forskningsfrågor*. Stockholm: Riksbankens Jubileumsfond & Gidlunds förlag, sid 45-64.

Svedberg, Lars och Olsson Lars-Erik (2010), 'Voluntary organizations and welfare provision in Sweden: is there such a thing?', IN: Zimmer & Evers, *Third sector organizations facing turbulent environments : sports, culture and social services in five European countries*. Baden Baden: Nomos Verlag, sid 225-251.

Svensson, L. G. (2010), 'Professions, organizations, collegiality and accountability'. IN: Svensson, L. G. & Evetts, J. (eds.) *Sociology of Professions. Continental and Anglo-Saxon traditions*. Göteborg: Daidalos. (21 s.)

Szebehely, M., Ulmanen, P. (2012). *Åtstramningens pris. Hur påverkas de medelålders barnen av äldreomsorgens minskning?*. Stockholm: Kommunal & Stockholms universitet, Institutionen för socialt arbete. (ca 35 sidor)

The Economist. (2013) *The Nordic Countries. The Next Supermodel*, Special Issue.

Vedung, E. (2010) Four Waves of Evaluation. *Evaluation*, 16(3): 263-277. (14 s.)

Wennemo, I. (2014) *Den svenska välfärdsmodellen - en reflektion över dess historia och utmaningar*, kap 2- kap 7, sid 10-234. Manus, författarens. (224 s.)

Litteratur omfattning cirka 1700 sidor. Därutöver kan tillkomma artiklar i tillägg och arbetsmaterial som delas ut i samband med föreläsning.

9. Övrigt

Det förutsätts att doktorander har handledares och/eller heminstitutionens godkännande för att gå kursen samt möjligheterna för att få tillgodoräkna sig poäng på sitt hemuniversitet.